

Nastava historije u srednjim stručnim školama

Nastava historije se danas u okviru Federacije Bosne i Hercegovine nalazi u lošem stanju. Korijene problema vidimo u organizaciji nastave historije te osnovnim nastavnim sredstvima koji su u opticaju:

1. Udžbenici – kvantitet i kvalitet sadržaja udžbenika nije usklađen u osnovnim i srednjim školama tako da kada uporedimo udžbenike za osnovnu i udžbenike za srednju školu u udžbenicima za srednju školu nećete moći pronaći mnogo novih obogaćenih sadržaja.

Učenici to zbog svojih interesovanja pronađu i kompariraju te ih to vodi gubitku interesovanja jer oni to vide kao konstantno ponavljanje jednog te istog sadržaja.

Obim sadržaja udžbenika osnovnih i srednjih škola mora biti različit s ciljem da se učenici u osnovnoj školi zaista baziraju na osnovne-temeljne informacije koje će učeniku biti jasne i temeljno ugrađene tako da kada pređe na viši nivo obrazovanja u kontinuitetu mu se razvija i interesovanje za novim informacijama i otkrićima.

2. Nedostatak kvalitetnog udžbenika: Nastavni plan i program se ne obrađuje po sadržaju istog udžbenika u svim školama - nastavnik/profesor je taj koji dobije na izbor više autora i izdavača i na osnovu lične analize izabere njemu odgovarajući udžbenik koji od tog trenutka koristi bar nekoliko slijedećih generacija. Treba spomenuti da nastavnici nisu upoznati sa svim udžbenicima, ili zato što komercijalisti ne urade na vrijeme dobar posao za izdavačke kuće ili u isto vrijeme jedan distibuter promoviše više udžbenika za isti predmet od kojih jedan uvijek dobiva veću pažnju. U ovakvom načinu odabira osnovnog sredstva rada-udžbenika gubi se sistem koji bi doveo učenike na isti ili približni nivo znanja u istom gradu da ne govorimo o nivou Federacije i države. Kvalitet nastave sveo se samo na kvalitet profesora. To je suprotno onome što predstavlja škola – ista ili približna mogućnost, kvalitet te sistem za sve učenike u bilo kojem dijelu države. U slučaju da idete u osnovnu ili srednju školu u Mostaru u slučaju da pređete na školovanje u Sarajevu u okviru istog nivoa obrazovanja imat ćete problem jer kantonalni i federalni planovi i programi nisu usklađeni.

3. Nepostojanje udžbenika je slijedeći problem: spomenuli smo nesrazmjernost postojećih udžbenika. Međutim, još veći problem je uopće nepostojanje udžbenika. Taj problem je posebno izražen u srednjim stručnim školama gdje se nastava historije izvodi jednu ili dvije školske godine, a posljednjih godina u okviru devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja i u osnovnim školama.

Besmisleno je smatrati da učenik za jednu godinu može da obradi sve nastavne sadržaje postojećih udžbenika (prvi razred: od predhistorije do Berlinskog kongresa, drugi razred, od Berlinskog kongresa do danas). Treba spomenuti da se ranije u prvom razredu npr. srednjih medicinskih škola i njima sličnih usmjerenja nastava historije odvijala u okviru tri časa sedmično a danas se odvija u okviru dva časa. Njihov sadržaj nije struktuiran niti je stavljen naglasak na neki poseban historijski dio koji bi se trebao detaljnije obraditi tako da se da smisao obradi nastave historije te školske godine ili dvije ovisno o kojoj stručnoj školi govorimo.

U slučaju da se nastava historije odvija samo jednu školsku godinu sva četiri udžbenika budu u opticaju. Sadržajno to je nemoguće kvalitetno propratiti, finansijski košta četiri puta više, znanje koje ostaje je minorno i nema svrhu razumijevanja pojava i procesa tako da historija gubi svoj cilj, a vremenski gledano tu se samo spomenu sadržaji. Učenici se u tom slučaju uglavnom odlučuju ne kupiti udžbenik uopće tako da se sve svodi na predavaje profesora a učenici mole da im se diktira kao da živimo u vremenu naših predaka. Umjesto da se radi kvalitetna nastava sa modernim metodološkim pristupom veliki broj profesora je primoran raditi u lošim uslovima i svesti se samo na svoje znanje ako želi da bilo šta ti učenici nauče.

U slučaju da se obrađuje nastava historije dvije godine onda su u prvom razredu u opticaju 3 udžbenika a u drugom jedan. Tu je problem uglavnom u prvom razredu i uglavnom je jednak predhodno objašnjenom.

4. Kvalitet nastave ovisno o broju učenika po razredu: Ako uzmemo u obzir i broj učenika koji se nalazi u jednom razredu a prosjek je oko 25-30 učenika a cilj historije je razvijati komunikaciju govora, donošenje vlastitih zaključaka na osnovu predočenih informacija, razvijanje i poštovaja svog i tuđeg, razvijati ljubav prema vlastitoj domovini, kritički gledati na svijet oko sebe a ne samo prisvajati ponuđene teze mi imamo raskol u onomo što trebamo i onome što radimo odnosno možemo uraditi.

Iz iskustva mogu reći da svaki razred koji ima više od 20 učenika ima određeni broj zapostavljenih učenika a to je broj preko broja 20.

Danas nije isti način odgoja djece kao što je to bio prije 20 ili više godina. Naši učenici jako malo razgovaraju bilo s roditeljima bilo s vršnjacima tematski i odgojno tako da konstantno opada nivo i kvalitet komunikacije novih generacija. Također, zbog nedovoljne inerakcije njih i roditelja te popuštanje roditelja u svemu svojoj

djeci mi imamo situaciju da radimo uglavnom sa djecom koja su izvan bilo kakvog roditeljskog nadzora a radno mjesto profesora se potpuno preoblikuje u odgajatelja ili čak neku vrstu nadzornika njihovog ponašanja. Njima je dopušteno jako mnogo tako da danas nije situacija u kojoj je moguće po razredu imati broj učenika kakav je bio ranije. Svakodnevno učenicima škola postaje roditelj jer roditelji realno nisu prisutni u odgoju svoje djece. Ako uđete u školska dvorišta mogu se primjetiti uticaji svih mogućih TV programa neprilagođenih dječijem uzrastu. Profesor i škola to pokušavaju svakodnevno korigovati i usmjeravati da bi dobili jedno zdravije društvo ali to je "Sizifov posao".

Nažalost ima i uspjeha i neuspjeha jer roditelj je ipak roditelj i ta se uloga ne može izuzeti iz odgojnog procesa.

5. Nova stručna usavršavanja: svaki profesor bi bar u toku svake dvije godine rada trebao proći usavršavanje u novim metodološkim pristupima nastavi, predmetu i odgoju učenika. Nažalost danas veliki broj profesora korištenje elektronske opreme smatra novim metodološkim napretkom što nažalost nije ali je eto poželjno znati rukovati istim.

Neophodni su seminari o novim metodološkim saznanjima jer tako imamo obavezno napredovanje profesora, obavezna nova saznanja tako da kvalitet nastavnog procesa ne ovisi o pojedincu- profesor.

6. Ocjenjivanje – ocjene su zaista nerealan prikaz njihovog znanja. Zbog konstantnih pritisaka da učenici postižu odlične prosjeke, koje realno gledajući ne mogu svi imati, ocjenjuje se sve i svašta. Od toga da je učenik tih na času i ne pravi određene probleme do stvarnog znanja, a to je veliki raspon. Zbog pritisaka da škole treba da ostvare velike prosjeke u učenju i vladanju stvara se irealna nezdrava atmosfera.

Kvalitet nastave historije i njen značaj mogu se vratiti ako se pristupi struktuirano i od osnova ovom procesu promjena, treba raditi paralelno sa reformom i nastavom jer nemamo vremena čekati jednu po jednu reformu. To se može jednostavno paralelno uraditi da dobijemo na kvaliteti nastave i kvaliteti znanja i odgoja postojećih i budućih generacija.

Srednji plan i program, veći broj časova, manji broj učenika po razredu, kvalitetan udžbenik i srednji sadržaj te stručna usavršavanja profesora na metodološkom polju su put ka tome.